

ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ - (၂၁) ရာစု ပင်လုံ
ဒုတိယအစည်းအဝေးသို့ တင်သွင်းသော

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲဆိုင်ရာ
လူမျိုးအလိုက်ကျင်းပသော ပထမအကြိမ် ကရင်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ ရရှိသည့်

နိုင်ငံရေးကဏ္ဍ

ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော ပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်ရာတွင် အခြေခံရမည့်
လမ်းညွှန်အခြေခံမူများ
အဆိုပြုစာတမ်း

နိဒါန်း

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်သည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံ စုပေါင်းနေထိုင်၍ စုပေါင်းပိုင်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ သမိုင်းကြောင်းအရ တိုင်းရင်းသားများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုဖြင့် ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်မှုအောက်မှ လွတ်လပ်ရေးရရှိရေး၊ အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် ရရှိရန် ရည်ရွယ်သည့် ခေတ်သစ်မြန်မာပြည်ကို ပေါ်ပေါက်ရန် ပင်လုံစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးပြီး အားလုံးပိုင်ဆိုင်သည့် လွတ်လပ်ရေးကို (၁၉၄၈) ခုနှစ်၊ ဇန္နဝါရီလ (၄) ရက်နေ့တွင် အတူတကွ ရရှိခဲ့ကြပါသည်။ လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီး နိုင်ငံရေးအယူဝါဒကွဲလွဲမှု၊ တိုင်းရင်းသားရေးရာ အခွင့်အရေး တောင်းဆိုမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး၊ ထိုသဘောထားကွဲလွဲမှု၊ တောင်းဆိုမှုများကို နိုင်ငံရေးနည်းအရ တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းခြင်းဖြင့် အဖြေမရှာနိုင်ကြသောကြောင့် ပြည်တွင်းစစ်ကြီး (သို့မဟုတ်) လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြီး ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံရေးအယူဝါဒ (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံရေးအတွေးအခေါ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခသည် တိုးတက်ပြောင်းလဲလာသော စီးပွားရေး၊ လူနေမှုစနစ်၊ နိုင်ငံရေးအတွေးအခေါ်များနှင့်အတူ ပြောင်းလဲအဆုံးသတ်ခဲ့သော်လည်း အမျိုးသားနိုင်ငံရေးကို အခြေခံ၍ ဖြစ်ပွားခဲ့သော ပြည်တွင်းစစ် (သို့မဟုတ်) လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများမှာမူ ယနေ့ထိတိုင် အဆုံးမသတ်နိုင်ကြသေးဘဲ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေဆဲပင်ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်တွင်းစစ်ကြီးကို အဆုံးသတ်နိုင်ရန် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများက နိုင်ငံရေးနည်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးအဖြေရှာရေးကို တောင်းဆိုခဲ့ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရအဆက်ဆက်မှ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ တောင်းဆိုချက်များကို လက်ခံအသိအမှတ်ပြုခဲ့ခြင်း မရှိသည့်အပြင် စစ်ရေးနည်းဖြင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက်များနှင့် တောင်းဆိုချက်များကို ချုပ်ငြိမ်းသွားစေရေး အတွက်သာ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့ကြပါသည်။

၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲမှ တက်လာသော အစိုးရလက်ထက်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများသည် နိုင်ငံရေးအရ ဆွေးနွေးအဖြေရှာရမည့် ပြဿနာဖြစ်သည်ဟူသော အခြေခံမှုကို နိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများက လက်ခံခဲ့ကြပြီး ငြိမ်းချမ်းစွာ အဖြေရှာနိုင်ရန်အတွက် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) ကို အတူတကွ ညှိနှိုင်းရေးဆွဲပြီး သဘောတူညီမှု ရယူခဲ့ကြပါသည်။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း (၈) ဖွဲ့တို့သည် တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) ကို လက်မှတ်ထိုးခြင်းဖြင့် မိမိတို့နိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငြိမ်းချမ်းရေး၊ နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားများ၏ လူမှုဘဝသာယာဝပြောရေးတို့အတွက် နိုင်ငံရေးယဉ်ကျေးမှု အသစ်တစ်ရပ်ကို စတင်၍ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပါသည်။ တနည်းအားဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) ပါပြဋ္ဌာန်းချက်များကို

အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြင့် မိမိတို့လိုလားတောင့်တလျက်ရှိသော ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနှင့် တိုင်းသူပြည်သားများ၏ လူမှုဘဝ သာယာ ဝပြောရေးအတွက် အစပျိုးခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၁။ ကရင်အမျိုးသားများ၏ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက် သမိုင်းကြောင်းအရ ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် ကရင်လူမျိုးတို့သည် လူမျိုးရေးအရ၊ နိုင်ငံရေးအရ၊ လူမှုရေးအရ တရားသဖြင့် ရသင့်ရထိုက်သော မွေးရာပါအမျိုးသားအခွင့်အရေးများ ဆုံးရှုံးခဲ့သည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နောက်ကျခဲ့သည်။ ကရင်အမျိုးသားတို့သည် အခြားသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနည်းတူ လူမျိုးတစ်မျိုးအနေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ လူသားတစ်ဦးအနေ ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်စွာ ရှင်သန်ရပ်တည်ရန် ဆန္ဒရှိသည်။

ကရင်အမျိုးသားများ၏ နိုင်ငံရေးလိုလားချက်များ ဖြည့်ဆည်းပေးရန်အတွက် ကေအဲန်ယူ- ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးကို (၁၉၄၇) ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၅) ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးရည်ရွယ်ချက်များမှာ (၁) ကရင်အမျိုးသားများ အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင် ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အခွင့်အရေးကို ရယူခံစားနိုင်ရန်၊ (၂) ကရင်အမျိုးသားများအတွက် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်း ခွင့်ရှိ၍ တရားမျှတသော အကျယ်အဝန်းရှိသည့် ကော်သူးလေခေါ် ကရင်ပြည် (ါ) ကရင်ပြည်နယ်ကို ထူထောင်ရန်၊ (၃) ဒီမိုကရေစီရေး၊ အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင် ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိသည့် ပြည်နယ်ပေါင်းစုံ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရန်နှင့် (၄) ကရင် ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ ကရင်အမျိုးသားများအပါအဝင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံး ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေးကို အပြည့်အဝ ရယူခံစားနိုင်ရန်ဟူ၍ ချမှတ်ထားပါသည်။

ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးအစည်းအရုံးသည် နိုင်ငံရေးပြဿနာကို နိုင်ငံရေးနည်းဖြင့် ဖြေရှင်းရန် မူလကပင်သဘောထားရှိခဲ့ပြီး ယခုကဲ့သို့ တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (Nationwide Ceasefire Agreement - NCA) အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်မှုမှတစ်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများတွင် မိမိတို့လိုလားသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖြစ်ပေါ်ရေးအတွက် တစ်ဆင့်စီ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းမှု (Progressive Realization) သဘောတရားကို ခြေခံ၍ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲရလဒ်များနှင့်အညီ တည်ဆောက် သွားမည်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိနိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းမှ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းရာတွင် အခြေခံရမည့် အမြင်သဘောထားများကို နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လုံခြုံရေး၊ လူမှုရေးနှင့် မြေယာသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရှုထောင့်များမှ တင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဤအဆိုပြုစာတမ်းသည် ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊ ကေအဲန်ယူ/ ကေအဲန် အယ်လ်အေ ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ၊ ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (ဒီကေဘီအေ) မှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ကရင်နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ ဒေသအသီးသီးမှကရင်အမျိုးသားထု ကိုယ်စား လှယ်များ၊ ကရင်အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သော ကဏ္ဍအလိုက်

ဆွေးနွေးပွဲများမှ စုစည်းရရှိထားသော ဆန္ဒနှင့် သဘောထားအမြင်များဖြစ်သည်။ ကရင် အမျိုးသားထု တစ်ရပ်လုံး၏ နိုင်ငံရေး လိုအင်ဆန္ဒနှင့် ရည်မှန်းချက်လည်းဖြစ်သည်။

၂။ ရည်ရွယ်ချက်

- (က) ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရေးအတွက် နိုင်ငံရေးပြဿနာကို စစ်ရေးနည်းဖြင့် မဖြေရှင်းပဲ နိုင်ငံရေးနည်းဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်ရန်။
- (ခ) ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး၊ အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ပေါင်းစုံ သဟဇာတရှိရှိ တန်းတူညီမျှ အတူတကွ ယှဉ်တွဲနေထိုင်နိုင်ရေး။
- (ဂ) ဒီမိုကရေစီအရေး၊ အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အခွင့်အရေးများ အာမခံချက် အပြည့်အဝရှိသော ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုအား နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲရလဒ်နှင့်အညီ တည်ဆောက်သွားရန်။
- (ဃ) လွတ်လပ်ခြင်း၊ တန်းတူညီမျှခြင်းနှင့် တရားမျှတခြင်းတို့ကို အခြေခံသည့် ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံထူထောင်ရန်။

၃။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ အခြေခံလိုအပ်ချက်များ

နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုပုံသဏ္ဍာန်သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတစ်ရပ်၏ အသက် သွေးကြောဖြစ်သည်။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် ပြည်ထောင်စု၏ အချုပ်အခြာအာဏာသည် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးထံမှ ဆင်းသက်လာစေရမည်။ ထိုအာဏာများမှ ကျင့်သုံးခွင့်ရှိသော အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို ကိုင်စွဲသည့် အစိုးရအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲသည် နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာ အလုံးစုံကို ကိုယ်စားပြုခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်ထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ အချုပ်အခြာအာဏာအလုံးစုံ၏ မူလပိုင်ရှင်သည် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုများသာဖြစ်ရမည်။ ယင်းအချုပ်အခြာအာဏာ၏ မူလပိုင်ရှင်သည် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုများဖြစ်သောကြောင့် မြေပေါ်မြေအောက်၊ ရေပေါ်ရေအောက် သဘာဝသယံဇာတ အားလုံး၏ မူလပိုင်ရှင်သည်လည်း တိုင်းရင်းသားပြည်သူလူထုများသာ ဖြစ်ရမည်။

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတိုင်းသည် လူမျိုးရေးအရနှင့် နိုင်ငံရေးအရ တန်းတူခြင်းရရှိသာမက ဘာသာစကား၊ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်း၊ ရိုးရာအစဉ်အလာအရ ရှိသင့်သော အခွင့်အရေးအားလုံးကို ကာကွယ်ပေးနိုင်ရေးအတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားရန် လိုသည်။

လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းရှိ၍ ဘာသာစကားတစ်မျိုးတည်းကိုသာ ပြောဆိုသုံးစွဲနေသော တိုင်းပြည်များ၌ ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည့် "တစ်ပြည်ထောင်စနစ်" တွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအပေါ် ထားရှိသောသဘောထားကို နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အင်္ဂါရပ်တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းမည် မဟုတ်သော်လည်း၊ လူမျိုးပေါင်းစုံ စုပေါင်းနေထိုင်သော တိုင်းပြည်တွင် ကျင့်သုံးလေ့

ရှိသည့် "ပြည်ထောင်စုစနစ်" တွင် ထိုအခွင့်အရေးများသည် အလွန်အရေးကြီးသော ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ အင်္ဂါရပ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအားလုံး အတူတကွ ပူးပေါင်းလက်တွဲဆောင်ရွက်ရေး အခြေခံမူဖြင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူတကွ လက်တွဲနေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားမည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအပေါ် ထားရှိသည့် သဘောထားကို အလေးအနက်ထား စဉ်းစားရန် အထူးပင် လိုအပ်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ၏ လွတ်တော်များသည် လုံလောက်သော ဥပဒေပြုခွင့်အာဏာများ ရှိရမည်။ ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ကျင့်သုံးခွင့်အာဏာများ အပါအဝင်ဖြစ်သော ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ရိုးရာ၊ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုစသည့် နယ်ပယ်များတွင် လုံလောက်သော ဥပဒေပြုပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေး၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး စသည်တို့ ပါဝင်သော လူမှုစီးပွားရေး တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် စီမံဆောင်ရွက်ခွင့် အခွင့်အရေးများ ရှိရမည်။ အထက်ဖော်ပြပါ အကြောင်း အရာများတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ကိုယ်ကြံ့မှု ကိုယ်ဖန်တီး ပြဋ္ဌာန်းခြင်းကို မထိမဲ့မြင် ပြုခြင်း၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို မျက်ကွယ်ပြုခြင်း၊ ချိုးဖောက်ခြင်း မရှိစေဘဲ သက်ဆိုင်ရာ လူမျိုးက ကိုယ်တိုင်စီမံဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိရမည်။ တနည်းအားဖြင့် လူမျိုးတစ်မျိုး၏ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အနုပညာများကို ပြင်ပမှ လာရောက် ဖန်တီးပေးမရပါ။ လွတ်လပ်သော လူမျိုးက မိမိတို့ဘဝ ရုန်းကန် ရှင်သန်မှုများနှင့်အတူ တီထွင်ဖန်တီးအပ်သော လွတ်လပ်မှု၏ အသီးအပွင့်များသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ စကား၊ စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများသည် ထိုတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများတို့၏ အမျိုးသား ပြည်နယ်များက ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဖြင့် ကာကွယ်ပြဋ္ဌာန်းပြီး တိုးတက် ထွန်းကား အောင် ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိရမည်။

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံ စုပေါင်းနေထိုင်သည့် နိုင်ငံဖြစ်သည့်အလျောက် ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ ဖွဲ့စည်းရာ၌ လူမျိုးတစ်မျိုးအဖြစ် ရှိသင့်သော ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းရန် ချန်လှပ်ထားခြင်း၊ နိုင်ငံရေးအရ၊ လူမျိုးရေးအရ အဆင့်အတန်း ခွဲခြားထားခြင်း၊ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များအား ခြားနားသော အမည်နာမများဖြင့် ကင်ပွန်းတပ်ခြင်းစသည့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများ မရှိစေဘဲ အဆင့်အတန်း တန်းတူညီမျှမှုကို အခြေခံသော ပြည်နယ်အမည်နာမများ အားလုံးဖြင့် စုစည်းဖွဲ့စည်းသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဖြစ်ရမည်။

အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များကို နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုနယ်ပယ်များတွင် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝ အပ်နှင်းစေရမည်။ နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပ်နှင်းခြင်းဟုဆိုရာ၌ နိုင်ငံရေးအာဏာ (၃) ရပ်ဖြစ်သော ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာနှင့် တရားစီရင်ရေး အာဏာများကို ပြည်နယ်များက ကျင့်သုံးခွင့်အပြည့်အဝ ပေးအပ်

ထားပြီး၊ ထိုအာဏာများကို ကျင့်သုံးနိုင်ရန်အတွက် ပြည်နယ်လွှတ်တော်၊ ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် ပြည်နယ်တရားရုံးချုပ်များကိုလည်း ဖွဲ့စည်းခွင့် ရှိရမည်။ ထို့အပြင် ထိုအာဏာ (၃) ရပ်အား မည်သို့မည်ပုံ ကျင့်သုံးရမည်၊ မည်သည့် ဥပဒေများကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိသည်၊ အစရှိသည်တို့ကို အာမခံချက်ပေးထားသည့် "ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ" များကို ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်တိုင်းက သီးခြားလွတ်လပ်စွာ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိရမည်။ ပြည်နယ်များ၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အဓိကအနှစ်သာရမှာ ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပင်ဖြစ်သောကြောင့် ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ မရှိမဖြစ် ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရန် အထူးပင်လိုအပ်သည်။

ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် နိုင်ငံသားများ၏ မူလအခွင့်အရေးများဖြစ်သော လွတ်လပ်စွာ စည်းရုံးပိုင်ခွင့်၊ အသင်းအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းပိုင်ခွင့်၊ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရေးသား ထုတ်ဝေပိုင်ခွင့်၊ စီတန်းလှည့်လည်စုရုံးတင်ပြခွင့်၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်ပိုင်ခွင့်၊ မိမိချစ်ခင်မြတ်နိုးသော စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုများအား လွတ်လပ်စွာ ထိန်းသိမ်းမြှင့်တင်ပိုင်ခွင့်စသည့် မူလအခွင့်အရေးရပိုင်ခွင့် များအား တိကျစွာအာမခံရန်လိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံသားများ၏ မူလအခွင့်အရေးများနှင့် အခြားအခြေခံအခွင့်အရေးများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အာမခံချက် အပြည့်အဝပေးထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အမျိုးသမီးများအား ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိစေဘဲ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု နယ်ပယ်အသီးသီးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် အခွင့်အရေးများ အပြည့်အဝ ရှိစေရမည်။ ကလေးသူငယ်များ၏ အခွင့်အရေးများကိုလည်း ကာကွယ်မြှင့်တင်ပေးရမည်။

ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများအကြား တရားမျှတသော အာဏာခွဲဝေသုံးစွဲခြင်း (Division of Powers) စနစ် ရှိရမည်။ အာဏာခွဲဝေ သုံးစွဲခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ ဥပဒေပြုပိုင်ခွင့်အညွှန်းနှင့် ပြည်နယ် လွှတ်တော်များ၏ ဥပဒေပြုပိုင်ခွင့်အာဏာ အညွှန်းတို့သည် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုကြီး ထူထောင်မှုဆိုင်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များ ကျင့်သုံးခွင့်ရှိသော အာဏာများ အပြည့်အဝ အပ်နှင်းခြင်းအားဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ကြိုးနီစနစ် အနည်းငယ် ဖြေလျော့ ထားသော တစ်ပြည်ထောင်စနစ် (Decentralized Unitary) ထက် ဗဟိုချုပ်ကိုင်ခွင့်မရှိသော အာဏာများအား ပြည်နယ်များတွင် အပြည့်အဝ ကျင့်သုံးစေသည့် ဖက်ဒရယ်စနစ် (Non-Centralized Power Federalism) အဖြစ် ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်း တည်ဆောက်ရမည်။ ထို့အပြင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်များအကြား ထပ်တူ ဥပဒေပြုနိုင်သော "ထပ်တူ ဥပဒေပြုအာဏာ (Concurrent Power)" အညွှန်းဇယားကိုလည်း ထားရှိပြီး ထိုပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များအကြား ဥပဒေပြုအာဏာရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲခြင်း (Contradiction) သို့မဟုတ် အငြင်းပွားခြင်း (Controversy)များ ဖြစ်ပေါ်လာပါက မည်သို့မည်ပုံ ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းမည့် နည်းလမ်း (Mechanism) ကိုလည်း ယင်းဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အတိအလင်း ပြဋ္ဌာန်းခြင်း ရှိစေရမည်။

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်များကို အပ်နှင်းပြီးဖြစ်သော ဥပဒေပြုခွင့် အာဏာများမှလွဲ၍ ကျန်အခြား ကိစ္စရပ်များသည် ပြည်နယ်များနှင့်သာ တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်သည်။ တနည်းအားဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုအာဏာအညွှန်းနှင့် ပြည်နယ်ဥပဒေပြု အာဏာ အညွှန်းများတွင် မပါရှိသေးသည့် "ကြွင်းကျန်သော အာဏာ (Residual Powers)" များသည် ပြည်နယ်များသို့ အပ်နှင်းစေရမည်။

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကို လွှတ်တော် (၂) ရပ်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းပြီး ယင်းလွှတ်တော် (၂) ရပ်အား တန်းတူအာဏာနှင့် အပြန်အလှန်ထိန်းညှိမှုဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်ကို ပြည်နယ်များ အသီးသီးတို့၏ ရွေးကောက်ပွဲများမှတစ်ဆင့် ရွေးချယ်တင်မြှောက်သော ကိုယ်စားလှယ် များဖြင့် ဦးရေတူ စေလွှတ်ဖွဲ့စည်းရမည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်ကို ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များအား အကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့် ပြည်နယ်ရေးရာနှင့် ပတ်သက်သော သီးခြား ဥပဒေ ပြုခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းထားခြင်းရှိစေရမည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲမှ အနိုင်ရကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် အချိုးကျ ဖွဲ့စည်းစေရမည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်သည် ပါလီမန်စနစ်ကို ကျင့်သုံး၍ ပြည်နယ်အသီးသီးမှ တစ်ဦးစီ စေလွှတ်သော သမ္မတလောင်းများ အထဲမှ တစ်ဦးကို နိုင်ငံတော်သမ္မတအဖြစ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရမည်။ လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေးစနစ် ကျင့်သုံးကာ ဝန်ကြီးချုပ်မှ တရားသူကြီးချုပ်နှင့် တရားသူကြီးများကို အမည်စာရင်း တင်သွင်းကာ အမျိုးသားလွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်ဖြင့် သမ္မတခန့်အပ်မှု ဖြစ်စေရမည်။

၄။ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကိုအခြေခံသောပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်ရာတွင် အခြေခံ ရမည့် လမ်းညွှန်အခြေခံမူများ။

နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတစ်ရပ် ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရာတွင် အရေးကြီးသော ဂုဏ်အင်္ဂါရပ်တစ်ခုမှာ ထိုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ "အခြေခံမူများ" ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထို အခြေခံမူများ ကောင်းမွန်မှန်ကန်ပါမှ မိမိတို့လိုလားသော ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်သော တိုင်းပြည်တစ်ခုကို တည်ဆောက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအား ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအဖြစ် ထူထောင်နိုင်ရန်အတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရာတွင် အောက်ဖော်ပြပါ လမ်းညွှန်အခြေခံမူများအား ချမှတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

- (၁) အချုပ်အခြာအာဏာ (Sovereign Power)
နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာဟူသမျှတို့သည် ပြည်သူလူထုထံမှ ဆင်းသက် လာစေရမည်။

- (က) အချုပ်အခြာအာဏာ၏ ရေသောက်မြစ် (၃) သွယ်ဖြစ်သော ဥပဒေပြုရေး အာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့် တရားစီရင်ရေးအာဏာများကို သီးခြားစီ ကျင့်သုံးခြင်း (Separation of Power) ရှိစေရမည်။
- (ခ) ပြည်ထောင်စုအချုပ်အခြာအာဏာ၏ မူလပိုင်ရှင်ဖြစ်သော ပြည်သူလူထု အနေဖြင့် အဆိုတင်သွင်းပိုင်ခွင့် (Initiative) နှင့် ဆန္ဒခံယူခွင့်အာဏာ (Referendum Power) များကို မိမိတို့လက်ထဲတွင် ထားရှိကျင့်သုံးခွင့် ရှိစေရမည်။

(၂) အမျိုးသားတန်းတူရေး (Equality)

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတိုင်းသည် နိုင်ငံရေးအရဖြစ်စေ၊ လူမျိုးရေးအရဖြစ်စေ၊ အမျိုးသားတန်းတူရေး၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် အပြည့်အဝ ရှိစေရမည်။

- (က) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် အမျိုးသားပြည်နယ်များနှင့် အမျိုးသားများ ပြည်နယ် များကို နိုင်ငံရေးအာဏာများဖြစ်သော ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာနှင့် တရားစီရင်ရေးအာဏာများ တန်းတူရည်တူ အပ်နှင်းထားရှိ စေရမည်။
- (ခ) ဘာသာစကား၊ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်း၊ ရိုးရာထုံးတမ်း အစဉ်အလာအရ ရှိသင့်သော အခွင့်အရေးအားလုံးကို ကာကွယ်ပေးရမည်။ နိုင်ငံရေးအရ တန်းတူရေးကို လူမျိုးတိုင်း ခံစားခွင့်ရှိသည်။ နိုင်ငံရေး အာဏာ (၃) ရပ်စလုံးကို လူမျိုးတိုင်းက ခံစားခွင့်ရှိရမည်။

(၃) ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် (Self-Determination)

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတိုင်းသည် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု စသည့် ကဏ္ဍအသီးသီးတွင် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရှိစေရမည်။

- (က) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတိုင်းသည် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု နယ်ပယ်များတွင် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရှိသော ကြောင့် မိမိတို့၏ နိုင်ငံရေးကံကြမ္မာကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင် လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိရမည်။
- (ခ) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် အမျိုးသားပြည်နယ်များနှင့် အမျိုးသားများ ပြည်နယ် များသည် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရှိရမည်ဖြစ်သောကြောင့် နိုင်ငံရေး အာဏာ (၃) ရပ် ဖြစ်သော ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့် တရားစီရင်ရေး အာဏာများကို လွတ်လပ်စွာ ကျင့်သုံးခွင့် ရှိစေရမည်။

(ဂ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ မွေးရာပါအခွင့်အရေးအဖြစ် ပိုင်ဆိုင်ထားသော ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို မည်သည့်အခြေအနေတွင်မှ ရုပ်သိမ်းဟန့်တားခြင်း မရှိစေရ။

(၄) ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုမူ (Federal Principles)

ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အပြည့်အဝရှိသော ပြည်နယ်များနှင့်ဖွဲ့စည်းသည့် ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စု ဖြစ်ရမည်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ထား ရှိရမည်။

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရှိ၍ တန်းတူ ညီမျှသော နိုင်ငံရေးအာဏာများကို အပ်နှင်းခြင်းခံရသည့် အမျိုးသား ပြည်နယ်များနှင့် အမျိုးသားများ ပြည်နယ်များကို အခြေခံ၍ ဖွဲ့စည်းရမည်။

(ခ) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် အမျိုးသားပြည်နယ်များနှင့် အမျိုးသားများ ပြည်နယ် များကို ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့် တရားစီရင်ရေး အာဏာတည်းဟူသော နိုင်ငံရေးအာဏာ (၃) ရပ်စလုံးကို အပြည့်အဝ အပ်နှင်းစေရမည့်အပြင် ထိုနိုင်ငံရေး အချုပ်အခြာအာဏာ (၃) ရပ်စလုံးကို ကျင့်သုံးသည့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်၊ ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် ပြည်နယ်တရား ရုံးချုပ်တို့ကို လွတ်လပ်စွာ ထူထောင်ခွင့် ရှိစေရမည်။

(ဂ) ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများကို ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေနှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ လွတ်လပ်စွာရေးသားပြဋ္ဌာန်းခွင့် ရှိစေရမည်။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ် များအကြား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ အာဏာများကို ခွဲဝေ ကျင့်သုံးခြင်း (Division of Power) ရှိရမည်။

(ဃ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို တန်းတူသော ပြည်နယ်များ ပူးပေါင်း၍ ဖွဲ့စည်း ထားသောအခါ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် အမျိုးသားလွှတ်တော် (အထက်လွှတ်တော်) နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် (အောက်လွှတ်တော်) ဟူ၍ လွှတ်တော် (၂) ရပ် ထားရှိရမည်။ ထိုလွှတ်တော် (၂) ရပ်သည် အာဏာတူ ရမည်။

(င) အမျိုးသားပြည်နယ်များနှင့် အမျိုးသားများပြည်နယ်များက စုပေါင်း ကျင့်သုံးရန် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ အပ်နှင်းထားသည့် ပြည်ထောင်စု ကာကွယ်ရေး၊ နိုင်ငံခြားဆက်သွယ်ရေး၊ ငွေစက္ကူငွေဒင်္ဂါးထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ပြည်ထောင်စုလမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးစသော အာဏာများမှအပ ကြွင်းကျန်

သောအာဏာ (Residual Power) များကို အမျိုးသားပြည်နယ်များနှင့် အမျိုးသားများပြည်နယ်များတွင် အပ်နှင်းထားစေရမည်။

- (စ) ပြည်နယ်များသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ ကောက်ခံရရှိထားသော အခွန်ငွေများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများနှင့် အခြားအရင်းအမြစ်များကို မျှဝေခံစားခွင့်ရှိစေရမည်။ ထိုနည်းတူ ပြည်နယ်အချင်းချင်းကြား ခွဲဝေသုံးစွဲခွင့်ကိုလည်း ဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဆ) ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများကြားတွင် သော်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်အစိုးရ အချင်းချင်းကြားတွင်သော်လည်းကောင်း၊ ပေါ်ပေါက်လာသော အငြင်းပွားမှုများကို သီးခြားလွတ်လပ်သော ပြည်ထောင်စုအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ခုံရုံးမှ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရမည်။

(၅) တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ခြင်း (Ethnic Minority Rights)

ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များအတွင်း နေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၏ အခွင့်အရေးအား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အတိအလင်း ကာကွယ်ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

- (က) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ၏ အခွင့်အရေးများကို အပြည့်အဝကာကွယ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများ (Autonomous Regions) နှင့် အမျိုးသားနယ်မြေများ (National Areas) ကို ဥပဒေနှင့်အညီ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းစေရမည်။*
- (ခ) တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများက မိမိတို့၏ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာစကားနှင့် အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများကို ထိန်းသိမ်း၊ ကာကွယ်၊ မြှင့်တင်ခွင့် ရှိစေရမည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးစသည်တို့ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေရန် ဆောင်ရွက်ခွင့်အာဏာများကိုလည်း အပြည့်အဝ အပ်နှင်းထားရမည်။

(၆) ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေး၊ အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးနှင့် ကျား/မ ဆိုင်ရာ တန်းတူညီမျှမှု (Democracy, Human Rights and Gender Equality)

ဘာသာရေးအယူဝါဒ၊ အသားအရောင်၊ လိင်ကွဲပြားမှုကို အခြေခံသော ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း မရှိစေဘဲ အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေးတို့ကို ကာကွယ်ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

- (က) ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားအဖြစ် ခံယူထားသော နိုင်ငံသားတိုင်းသည် နိုင်ငံသားများ၏ အခြေခံအခွင့်အရေး (Citizen Rights) များကို အပြည့်အဝ ခံစားခွင့် ရှိစေရမည်။
- (ခ) နိုင်ငံသားတိုင်း၏ မွေးရာပါရပိုင်ခွင့်ဖြစ်သော အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများကို မည်သည့်အခြေအနေအောက်တွင်မှ ရုပ်သိမ်းခွင့် မရှိစေရ။
- (ဂ) ကျား/မဆိုင်ရာ လိင်ကွဲပြားမှုကို အခြေခံသော ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများကို လုံးဝပိတ်ပင် ဟန့်တားထားရမည်။

(၇) ဘာသာရေးကို အခြေမခံသောနိုင်ငံ (Secular State)
ဘာသာရေးကို အခြေမခံသော နိုင်ငံ ဖြစ်ရမည်။

- (က) နိုင်ငံရေးနှင့် ဘာသာရေး ရောယှက်ခြင်းမရှိစေဘဲ၊ ဘာသာရေးကို အခြေမခံသော နိုင်ငံ ဖြစ်စေရမည်။
- (ခ) လွတ်လပ်စွာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်ခွင့်မူအရ နိုင်ငံသားတိုင်းသည် မိမိ နှစ်သက်ရာ ဘာသာအယူဝါဒကို ကိုးကွယ်ခွင့်ရှိစေရမည်။
- (ဂ) ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် မည်သည့် ဘာသာတရားတော်ကိုမျှ နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်း မပြုရ။

(၈) ပါတီစုံ ဒီမိုကရေစီ (Multi-Party Democracy System)

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတွင် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးစေရမည်။

- (က) လူမျိုးပေါင်းစုံ စုပေါင်းနေထိုင်၍ လူမျိုးပေါင်းစုံက စုပေါင်းပိုင်ဆိုင် ထားသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံး စေရမည်။
- (ခ) ပြည်ထောင်စုတွင် တစ်ပါတီအာဏာရှင်စနစ် လုံးဝမပေါ်ပေါက်စေရန် ဥပဒေဖြင့် ဟန့်တားကာကွယ်ရမည်။
- (ဂ) နိုင်ငံရေးပါတီများ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်က သီးခြားပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

၅။ ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ ထူထောင်မှုဆိုင်ရာတွင် ပါဝင်ရမည့် အခြေခံ အချက်များ

အထက်ဖော်ပြပါ အခြေခံမူများအား အခြေခံ၍ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ ထူထောင်မှုဆိုင်ရာတွင် ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရမည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပါဝင်ရမည့် အခြေခံအချက်အလက်များမှာ -

- (၁) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ဝိသေသလက္ခဏာများ
- (၂) အခွင့်အရေးများ၊ ရပိုင်ခွင့်နှင့်တာဝန်များ
- (၃) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ
- (၄) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် (အမျိုးသားလွှတ်တော်နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်)
- (၅) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဥပဒေပြုခြင်း
- (၆) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု သမ္မတ
- (၇) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အစိုးရ
- (၈) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တရားစီရင်ရေး
- (၉) နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်း
- (၁၀) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကာကွယ်ရေးနှင့်လုံခြုံရေး
- (၁၁) အရေးပေါ်အခြေအနေ
- (၁၂) ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာစနစ်
- (၁၃) လွတ်လပ်သော ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံး
- (၁၄) အထွေထွေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ
- (၁၅) အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ
- (၁၆) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။

၆။ ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ အခြေခံမူ
 ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအဖြစ် ထူထောင်ရန်အတွက် ရေးဆွဲ ပြဋ္ဌာန်း
 ထားရမည့် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အောက်ဖော်ပြပါ
 လမ်းညွှန်အခြေခံမူများအား ချမှတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

- (၁) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေများသည် ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေများကို ဆန့်ကျင်ခြင်း မရှိစေရ။ အလားတူ ပြည်ထောင်စု အခြေခံဥပဒေများသည်လည်း ပြည်နယ်များ၏ အခြေခံ လိုအပ်ချက်များကို အခြေပြု၍ ရေးဆွဲရမည်။ ဆန့်ကျင်မှုရှိလာပါက လွတ်လပ်သော ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ခုံရုံးမှ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှု များကို ပြည်နယ်လူထု၏ သဘောဆန္ဒနှင့်အညီ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေးရမည်။
- (၂) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များကို ပြည်နယ်အတွင်း ကျင့်သုံးမည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေများကို ကိုယ်ပိုင်ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခွင့်နှင့် ကျင့်သုံးခွင့် ရှိရမည်။ Internal Self-Determination ကို ဆိုလိုသည်။

- (၃) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များသည် မိမိပြည်နယ်နှင့် ကိုက်ညီသည့် ဥပဒေ ပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားစီရင်ရေးအာဏာ၊ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကဏ္ဍများကို အပြည့်အဝ ကျင့်သုံးနိုင်ရေးအတွက် အာမခံချက် ရှိရမည်။
- (၄) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များကို ဖွဲ့စည်းနိုင်သော လူမျိုးများနှင့် ထိုပြည်နယ် များအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများကို လူမျိုးအလိုက် ခံစားသင့်ခံစားထိုက် သော အခွင့်အရေးများဖြစ်သည့် စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာနှင့် သမိုင်းအမွေအနှစ်များဆိုင်ရာ လက္ခဏာများကို ဖော်ထုတ်၊ ထိန်းသိမ်း၊ ကာကွယ်၊ မြှင့်တင်ခြင်း အခွင့်အာဏာများ အပြည့်အဝ ရရှိစေရမည်။
- (၅) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များကို မြေယာနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ ထုတ်ယူသုံးစွဲခွင့်၊ စီမံခန့်ခွဲခွင့်နှင့် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခွင့်ဆိုင်ရာ လုံလောက်သော အခွင့်အာဏာများကို အပ်နှင်းရမည်။
- (၆) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များသည် မိမိပြည်နယ်၏ ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲခွင့်၊ ရသုံးခန့်မှန်းခြေရေးဆွဲခွင့်၊ ပြည်နယ်အတွင်း အခွန်ကောက်ခံခွင့်နှင့် စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့် ဆိုင်ရာ အာဏာများကို အပြည့်အဝ ရရှိစေရမည်။
- (၇) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များကို ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုရေးကဏ္ဍ များတွင် လုံလောက်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို အပြည့်အဝ ရရှိစေရမည်။
- (၈) ပြည်ထောင်စု (သို့မဟုတ်) ပြည်နယ်အစိုးရ၏ ဥပဒေပြုမှုများ၊ ဘဏ္ဍာငွေကြေး ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်မျိုး၊ စီးပွားရေးစီမံကိန်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို တာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစွာ ဆောင်ရွက်ရမည်။

၇။ ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲရာတွင် ပါဝင်ရမည့်အခြေခံအချက်များ အထက်ဖော်ပြပါ ပြည်နယ်အခြေခံမူများအား အခြေခံ၍ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရမည့် ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပါဝင်ရမည့် အခြေခံ အချက်အလက် များမှာ -

- (၁) အခြေခံအခွင့်အရေးများ
- (၂) ဥပဒေပြုရေး
- (၃) အုပ်ချုပ်ရေး
- (၄) တရားစီရင်ရေး
- (၅) အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး
- (၆) ပြည်နယ်လုံခြုံရေးနှင့် ကာကွယ်ရေး
- (၇) သဘာဝအရင်းအမြစ်နှင့် ဘဏ္ဍာငွေစီမံခန့်ခွဲခြင်း
- (၈) ဒေသန္တရအစိုးရ (ခရိုင်၊ မြို့နယ်နှင့် ကျေးရွာ)

- (၉) ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေး
- (၁၀) ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာစနစ်
- (၁၁) ပြည်နယ်တစ်ခုနှင့်တစ်ခုဆက်ဆံရေး
- (၁၂) အထွေထွေပြဋ္ဌာန်းချက်များ
- (၁၃) ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ခြင်း

နိဂုံး

အထက်ဖော်ပြပါ တင်ပြမှုများသည် ကရင်လူမျိုးများနေထိုင်ရာ ဒေသအသီးသီးမှ ကရင်အမျိုးသားထုကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ကဏ္ဍစုံ ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့အစည်းများအကြား ဆွေးနွေးရရှိသော အခြေခံမူများဖြစ်ပြီး၊ ထိုအခြေခံမူများမှတစ်ဆင့်၊ မြန်မာနိုင်ငံအား ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံအဖြစ် ထူထောင်နိုင်ရန်အတွက် ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံတွင် ထည့်သွင်းဆွေးနွေးသွားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤအခြေခံမူများနှင့်အညီ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းနိုင်မည်ဆိုလျှင် ကျွန်ုပ်တို့၏ မြန်မာနိုင်ငံသစ်တွင် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအားလုံး အေးအတူပူအမျှ အတူတကွ ယှဉ်တွဲနေထိုင်ကြမည်ဖြစ်ပြီး စစ်မှန်သောငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။